

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Het CDA moet instemmen met het Oekraïneverdrag [2]

Oneens, consistent ‘nee’ is de prijs waard

door *Peter Noordhoek*

De auteur is lid van het CDA en verzorgt onder meer trainingen aan politieke talenten in Oost- en Centraal-Europa.

De oproep van Rutte om mee te werken aan een oplossing voor het Oekraïne-referendum is niet aan het CDA voorbijgegaan. Tot op heden heeft de Tweede Kamerfractie daarop afwijzend gereageerd. Maar wat is de prijs van een consistent ‘nee’? Waarom vasthouden aan de uitslag van een referendum als de schade – Europees en internationaal – zo groot is? Is een consistente lijn die prijs waard?

Het hoort bij het lot van een serieuze politieke partij, ongeacht of die in de oppositie zit, om van tijd tot tijd met een probleem geconfronteerd te worden waarbij bestuurlijke en electorale belangen moeilijk op één lijn te krijgen zijn. Soms kun je zo’n probleem ook naar je toe trekken. Dat laatste is wat hier is gebeurd. Natuurlijk hebben de buitenlanddeskundigen inhoudelijk gelijk wanneer zij zeggen dat het ergerlijk dom is om niet te ratificeren. Ja, Buma had wel wat langzamer tot tien mogen tellen voordat hij in het gat van ‘nee is nee’ stapte.

Mijns inziens zou een referendum sowieso pas de vertegenwoordigende democratie terzijde mogen zetten op het moment dat de opkomst gelijk is aan de opkomst bij de laatste verkiezingen. Alleen dan is er geen mogelijkheid dat bij een referendum een kleiner deel van de bevolking voor een afwijkende lijn kiest dan wat eerder een mandaat aan de volksvertegenwoordiging heeft gegeven.

Het standpunt van de fractie schuurt nu op meerdere manieren. Het gaat ten eerste in tegen onze constitutionele beginselen en christendemocratische opvattingen over vertegenwoordigende democratie. Ten tweede is het niet in overeenstemming met de afgewogen manier waarop Nederland handels- en buitenlandse politiek in Europa zou moeten willen bedrijven.

* * *

Maar nu de CDA-fractie eenmaal haar standpunt heeft ingenomen, heeft Buma op zijn manier groot gelijk om aan daaraan vast te houden. Een gelijk dat alleen maar groter wordt. Met elke dag dat de verkiezingen dichterbij komen lijkt de tweedeling tussen ‘de elite’ en ‘de gewone mensen’ zichtbaarder te worden. De brexit, Trump en de uitslag van het referendum in Italië geven onmiskenbaar het gevoel dat er onder delen van het electoraat een opstand broeit. Sterker nog, de de-

mocratie zelf dreigt haar glans te verliezen. Of dat in de praktijk ook in Nederland zo sterk het geval is als in de Verenigde Staten, valt te betwijfelen, maar er is in de woorden van *NRC*-columnist Tom-Jan Meeus geen ruimte meer voor 'doorgaan op de oude voet, omdat je verder ook niet weet hoe het moet'. Het standpunt van de fractie schuurt, maar dat is dus goed. Het geeft aan dat het CDA in ieder geval niet doorgaat op de oude voet. De schade voor Nederland en het Oekraïnebeleid valt goed te beschrijven en is groot, maar we hebben als land internationaal het nodige krediet en we weten bovendien hoe met dergelijke imagoschade om te gaan (kan iemand zich nog de paniek rond het zogenoemde Polenmeldpunt herinneren?). De schade die we als christendemocratische partij lijden als we een eenmaal ingenomen standpunt over hoe democratie werkt, inruilen voor een pragmatische redenering waardoor we toch met het verdrag instemmen, valt veel minder goed te beschrijven, maar is echt groter. Het consistent kiezen voor het honoreren van de wens van de kiezer is, kortom, de prijs waard. Voor hen die denken dat men ermee weg kan komen om in de schaduw van premier Rutte de uitslag van het referendum naast zich neer te leggen: vergeet het. In dit internet-tijdperk gaat het nieuws over een 'draai van het CDA' vele malen sneller rond dan je het woord 'handelsbelangen' kunt spellen. De kans om een overtuigende ja-campagne neer te zetten, is geweest.

* * *

Ben ik nu de te koele, berekenende politieke professional die alleen maar met het spel bezig is? Ik dacht het niet. Wij hebben vooral in eigen land een klus te klaren. Het touwtje

door de brievenbus komt niet terug, maar het vertrouwen dat in ieder geval het CDA wel degelijk naar de kiezer luistert, moet en kan terugkomen.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wij hebben vooral in eigen land een klus te klaren

Laat Sybrand Buma en zijn fractie dus aan de huidige lijn vasthouden. Er is wel een 'maar'. Het is nu de prijs waard, maar voor de toekomst kan het hier niet bij blijven. Democratie in het internettijdperk is duidelijk iets anders dan democratie in de oude analoge wereld. Het verkiezingsprogramma is op dit punt, ondanks veel denkwerk, niet erg duidelijk over wat onze inzet wordt. Consistentie is prima, nodig zelfs, maar die moet niet vastlopen in het eigen gelijk. De fractie heeft het principiële standpunt ingenomen dat de referendumuitkomst over een door de Tweede Kamer aangenomen wet moet worden geaccepteerd, ook als de fractie zelf tegen heeft gestemd. Dat betekent echter niet dat deze referendumwet zo kan blijven. Terecht stelt het conceptverkiezingsprogramma dat het raadgevend referendum moet verdwijnen. Het verhaal over wat onze inzet na de verkiezingen zal zijn, moet echter wel breder worden neergezet, helderder worden verteld en passen bij een tijd waarin niets aan onze democratie meer voorspelbaar lijkt. Behalve dan misschien één ding: dat de teleurstelling van een aanzienlijk deel van het electoraat de democratie zelf lijkt te ondermijnen. Dát mogen we onder geen beding laten gebeuren.